

5908

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΑΝΕΚΑΘΕΝ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ

ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΧΑΛΚΗΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΝΕΣΤΩΣΗΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΘΕΤΙΚΟΝ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Δ. Σ. ΜΟΥΣΟΥΡΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟ Ε. ΠΑΝΑ

1841

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ
ΤΗΣ

ἀνέκτισθον οἰκοδομῆς τοῦ κατὰ τὴν Χάλκην
Ἑλληνικοῦ Φροντιστηρίου, καὶ τῆς ἐνσωτάσεως
αὐτοῦ καταστάσεως ἐκθετικόν.

§. 1. Ἡ Χάλκη εἶναι μία τῶν εἰς τὴν Κωνσταντινούπο-
λιν παρακειμένων Νήσων, ἥτις καὶ Χαλκίτις τὸ πάλαι
ἐλέγτο, οὕτω παρονομασθεῖσα ἀπὸ τοῦ ἐνταῦθα ποτὲ ἀνο-
ρυττομένου χαλκοῦ, τοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις θρυλλουμένου.

§. 2. Ἐν τῇ Νήσῳ ταύτῃ, εἰς τόπον μετέωρον καὶ τερ-
πνόν, μεταξύ δύο λόφων, διὰ τῶν ὁποίων πνέων ἀκολούτως
εἰς ἐκατέρων τῶν μερῶν, ὁ θαλάσσιος ἄνεμος, ἀποτελεῖ τερ-
πνότερον τὸν τόπον, καὶ τὸν ἀέρα εὐκραέστερον καὶ ὑγιεινόν·
αὐτοῦ, λέγω, ὁ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ, Ἰωάννης Πα-
λαιολόγος ὁ Β΄. ὁ ἀπὸ τοῦ 1425 μέχρι τοῦ 1448 ἔτους
βασίλευσας, ἐκτίσεν ἱερὰν Μονὴν μὲ Ναὸν περικλλέστατον·
ἐπ' ὀνόματι Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ, καθὼς
βεβαιῶσαι τὰ μετὰ τὴν πυρπόλησιν τοῦ Ναοῦ τούτου, ὡς
κατωτέρω ἐρηθίσεται, εὐρεθέντα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτοῦ
τέσσαρα θραύσματα μαρμάρου, ἐγκεχαρῆγμένῃν ἔχοντα, διὰ
μεγίστων γραμμάτων, τοιαύτην ἐπιγραφὴν, τεθειμένην τυ-
χὸν ἐπὶ τοῦ Ναοῦ τὰ πρόθυρα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΠΙΣΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ, ΚΑΙ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΡΩΜΑΙΩΝ Ο ΠΑΔΑΙΟΛΟΓΟΣ.

Ὁ αἰοίδιμος λοιπὸν οἶτος Βασιλεὺς ὑπῆρξε τῆς Ἱερᾶς Μο-
νῆς ὁ πρῶτος Κτίτωρ, καὶ τοῦ περικαλλεστάτου ταύτης
ἐκείνου Ναοῦ.

Ἡ δὲ σύζυγος αὐτοῦ, Μαρία ἡ Κομνηνὴ, θυγάτηρ τοῦ
τῆς Τραπεζοῦντος καὶ Κολχίδος μικρᾶς βασιλείας Ἄνακτος,
Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἀμιλλωμένη πρὸς τὴν τοῦ ἀνδρός
φιλοτιμίαν, ἀνήγειρε καὶ αὐτὴ, συνημμένως μετὰ τοῦ με-
γάλου ναοῦ, ναὸν ἕτερον, μικρότερον μὲν, καὶ ὡσπέρ τι
παρεκκλήσιον ἐκείνου, σεβασμιον ὅμως καὶ εὐπρεπῆ, ἐπ'
ὀνόματι τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου.

§. 3. Ἡ Μονὴ αὕτη, εἴτε οἰκοδὸν ποθεν ἀναρθέντος πυρὸς
ἐξ ἀπροσεξίας, εἴτε ἐξωθεν βληθέντος ἐξ ἀπληρείας ἐχθρῶν
(ὅπερ καὶ πιθανώτερον), ἐπυρπολήθη, μετὰ τὴν ἄλωσιν
τῆς Πόλεως· καὶ ἐπομένως ὠδευε καὶ αὐτὴ, ὡς καὶ ἄλλα
πολλὰ τοιαῦτα ἱερὰ καταγώγια, τῆς παστολοῦς ἐρημώσεως
τὴν ὁδόν. Ἀλλὰ, μετ' οὐ πολλοῦ χρόνου παρέλευσιν, (ἔρ-
γον πάντως τῆς ἀνωθεν Προνοίας,) ὁ εὐκλεέστατος καὶ ἐπ'
πιστημότητος ἀνὴρ, διὰ τε τὴν ἑαυτοῦ πολυμαθειαν, καὶ τῆς
πολιτικῆς αὐτοῦ φρονήσεως τὸ βῆθος, Παναγιωτάκης ὁ Νι-
κόσιος, ὁ διὰ τὰ προτερήματα αὐτοῦ ταῦτα πρῶτος ἐκ
Χριστιανῶν Μέγας Διερχομῆνος παρ' Ὀθωμανοῖς χρηματίσας,
καὶ ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ ταύτης μεγάλως εὐεργετήσας
τὸ γένος ἡμῶν, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολικὴν τοῦ Χριστοῦ
Ἐκκλησίαν (1)· οὗτος πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνήγειρε πάλιν καὶ

(1) Περὶ τοῦ Διερχομῆνος τούτου Παναγιωτάκη ὁ κλεινὸς Εὐγένιος, ἐν
ἀρχῇ τῆς λογικῆς αὐτοῦ, ἐν τῇ περὶ τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐπὶ σπουδῇ
καὶ παιδείᾳ διαπραγμάτων, λέγει ταῦτα· « Τούτοις ἄπασι συγκαταλεγέ-
ται καὶ Παναγιωτάκης, ὁ παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς τὰ τοῦ Μεγάλου Ἐρμη

αὐτὴν τὴν Μονὴν, καὶ πᾶσαν σχεδὸν ἐκ νέου ἐποίησεν,
ἐκτός τοῦ βηθέντος παρεκκλησίου, ὅπερ, διαρρηγνόν τότε τὰς
φλόγας τοῦ πυρὸς, ὡς λιθόκτιστον ὄλον μετὰ θάλου, σώ-
ζεται καὶ μέχρι τοῦ νῦν, Καθολικοῦ ναοῦ τόπον ἀπέχον-
τα· τοῖτοι τὴν Νέαν, τὸν ὄποιον, ἐπὶ τῆς ἀνακαινίσεως
τῆς Μονῆς, προσέθηκεν εἰς αὐξήσιν τοῦ Θεοῦ Ναοῦ, καὶ
καθεστέρησεν ὄλον ὁ κείμενος οἶτος Κτίτωρ, δεικνύται
καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ, τελευτήσαντος κατὰ τὸ 1673 ἔτος, ὡς
ὄλοι τὸ ἐπ' αὐτοῦ ἐπιτύμβιον, μεταγραφὰν ἐνταῦθα ἀπα-
καλλίπτως, καθὼς εὐρίσκειται ἐκεῖ.

*Εἰςθάδε κεῖται Παναγιώτου δέμας,
Ἐρμηνίως Ἄνακτος ἀρίστου Μαρ,
Μέγα διεπρέψαντος ἐν σοφῶν λόγοις,
Καὶ Βασιλείας ἀξίαν εὐληθότος,*

• νέος ταῦτα, καὶ ἐν τῇ πρὸς Βανῆν τινα ἱερόδον συστάσει διαλέξει, ἐπι-
• κερτοῦξ τοῦ τότε Ἰπαιεύοντος, ἴσον τῇ πολιτικῇ φρονίματι τὸ φιλό-
• σοφον ἐπιειξέμενος· Ἐν δὲ τῇ πρὸς Ἀθανάσιον Κιρκέρου Ἐπιστολῇ, τῇ
• περὶ τοῦ ἐν Εὐκαταπιτυουπόλει Ὀσείτου, τὸν περὶ ταῦτα οἱ (αὐτῷ) τῆς
• Ἐπιστομῆς καὶ πολυμαθείας πλοῦτον στήσας καταδύλλον·
• Περὶ αὐτοῦ ἐπίσης καὶ ὁ πολυμαθὴς Γερμανὸς Συγγραφεὺς Χιερ, ἐν τῇ
• αὐτοῦ Ἱστορίᾳ τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, Τόμῳ ΙΑ' σελ. 362. συ-
• νείκει ταῦτα. « Ἐκπληρωτῆς (ὁ Παναγιωτάκης) διαπραγματεύσεων δεξιό-
• ταιος, πολιτικὸς ἐξυδερκέστατος, ἀνὴρ εὐθύς ατος, προστάτης ἐνεργῶ τῇ
• λόγῳ καὶ τῇ πράξει ὄρθῃ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· Ὑπὲρ δὲ ταύτης
• (καίτοις ἐν τῇ Ἰπαιείᾳ, ἐνώπιον Ἰπάτου καὶ μεγιστάνων), συνῆψε πρὸς
• Βανῆν ἱερόδον (καθηγητὴν τοῦ τότε Σουλτανεύοντος Μεχμέτ τοῦ Δ.)
• μετὰς σοφίας καὶ συνέπειας διαλέξεις· κατώρθωσε τὴν ἐπιστροφὴν (πρὸς
• τοὺς ἡμετέρους) τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις (ἀρπαγέντων) ἁγίων τόπων· καὶ
• τίως, ἴδαν οἱ Γρακοὶ ἔλαυν ἐπιβρόχῃ τινα παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πέτρᾳ, πρὸς
• τὴν ἄδραν τοῦτον ἔφριλαν αὐτῇν.

Δειλιόπτος φως, πριν τὸ γῆρας προφθάσῃ

Ψυχὴ δ' ἀπέπη χῶρον ἐς μακαρίων

ἀχογ'. Σεπτέμ. κβ'.

§. 4. Μετὰ τὴν διακληθείσαν δευτέραν ἀνακαινίσιν, ἡ Μονὴ αὕτη τῆς Θεοτόκου, τῆς ἐπικληθείσης ἔπειτα Καμαριωτίσσης, διὰ τὴν ἐν τῷ εἰρημένῳ Νάρθηκι, ὑπὸ καμάραν τινὰ ἐξωγραφισμένην εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, ἔλαβε κατὰ καιρὸς μερικὰς τινας ἐπισκευὰς, οὐ μόνον παρά τινων ἀσπίδιων Κωνσταντινουπόλεως Πατριαρχῶν, τῶν καὶ κηδευθέντων ἐν αὐτῇ, τῶν μὲν ἔνδον τοῦ Ναοῦ, τῶν δὲ τοῦ Ἱεροῦ ὀπισθεν (2), ἀλλὰ καὶ ἔξω τινος, εἴτε Ἡγουμένου τῆς αὐτῆς Μονῆς, εἴτε ἀπλῶς μονάχου εἰς αὐτήν, Ἱεροθέου τὴν κλησιν, ὡς δηλοῖ τὸ ἐπὶ τμήματις μαρμαρυ σωζόμενων δίπτυχων ἱαμβείων ἐπιγράμματα, λέγον οὕτω:

Καὶ τοῦ ἀνακίσσαντος· αὐτοὺς τοὺς δόμους,

Μέμνηθε πάντες Ἱεροθέου Σίδη

αψθ'. Γουνίου κγ'.

§. 5. Ἀλλὰ τέλος, παθούσαν τὴν Μονὴν ταύτην φυσικῶς ὡς καὶ πάντα τὰ ἀνθρώπινα, ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρο-

(2) Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν, τῶν κηδευθέντων ἐν τῇ ἱερῇ μνη ταύτῃ Γαβριὴλ, Τιμόσιος, Καλλιόχου, καὶ Παΐσιος, ὡς γίνονται ὄφλον ἐκ τῶν ἐπιτομῶν αὐτῶν, κίηται προσεῖτι ἔνδον τοῦ Ἱεροῦ, ἐν κειστικῶς τὰ ὀσπὰ τριῶν μακαρίων Κωνσταντινουπόλεως Πατριαρχῶν, τῶν ὑπὸ βασιλευργίας καὶ διαβολῆς παθόντων, καὶ οὐκ ἐπὶ θανάτῳ τελειωθέντων· τούτῳσι, τοῦ πεντακτίου πατριαρχεύσαντος Κυριλλοῦ τοῦ Λουκάρεως, Παρθενίου τοῦ Β. τοῦ ἐπιλεγομένου Νεωτέρου, καὶ Παρθενίου τοῦ Γ. οἵτινες παρέβησαν τὰ ἑαυτῶν πνεύματα τῷ Θεῷ, ὁ μὲν κατὰ τὸ 1637, ὁ δὲ κατὰ τὸ 1650, ὁ δὲ Γ. κατὰ τὸ 1657 ἔτος. Καὶ τὸ μὲν τῶν τοῦ Λουκάρεως ὀσπίων κειστικῶν καὶται ἀριστιότατον τῆς ἀγίας Τραπεζῆς, ἐπὶ τινος θυρίδος ὑψηλῆς, τὰ δὲ τῶν δύο Παρθενίων, ἐπὶ αὐτὴν τὴν ἀγίαν Τραπεζῆαν.

του, τοῦ πλείστου μέρους αὐτῆς ἐρείπιου ἤδη γενομένου; ἀνάλαβον, καὶ τρίτον, περὶ τὸ 1787 ἔτος, τὴν ἐκ θεμελίων αὐτῆς ἀνακαινίσιν, οἱ ἐκ τοῦ Ἰψηλαντικῆς οἴκου βλαστήσαντες, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΟΕΒΟΔΑΣ, ὁ πάσης Οὐγγροβλαχίας ΠΓΕΜΩΝ, καὶ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑ ΔΟΜΝΑ, ἡ σύζυγος μὲν αὐτοῦ, ἐγγόνη δὲ τοῦ ἀνωτέρου Παναγιωτάκη. Οὗτοι οὐ μόνον τὰ ἔσω τοῦ Θείου Ναοῦ τῆς Θεοτόκου ἐκόσμησαν μὲν ἱερὰ ἔμρια καὶ πολυτίμητα σκεύη, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔξω τῆς Μονῆς ἐκαλλέργησαν, καὶ ἐπηύξησαν μὲ νέας φυτείας ἀμπελιῶν καὶ ἐλαιῶν, καὶ, κατὰ τὴν ἡγεμονικὴν καὶ μεγαλόδωρον αὐτῶν διάθεσιν, ἐπροικοδόμησαν αὐτὴν μὲ προσόδους ἐτάσιους, τὰς ὁποίας μετὰ ταῦτα ἐσφετερίσθησαν ἄλλοι. Αὐτοὶ ἀνήγειραν ἐν ταύτῳ, ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τοῦ ἀρχαίου Ναοῦ τοῦ Προδρόμου, ἄλλον νεώτερον, ὑποδεδεύτερον μὲν ἐκείνου κατὰ τε τὸ μέγεθος καὶ τὴν καλλονὴν, ροσιμώτερον ὅμως, ὡς διόλου λιθοκτιστον. Αὐτοὶ ἐπὶ πᾶσιν, ἀγοράσαντες καὶ τὴν Νῆσον Πρώτην παρὰ τοῦ ἰδιοκτῆτου ὄλης αὐτῆς, Πατριαρχοῦ Κωνσταντινουπόλεως χρηματήσαντος, κυρίου Ἰωαννικίου Καρατζᾶ, ἀφιέρωσαν εἰς τὴν ρηθείσαν Μονὴν τῆς Καμαριωτίσσης, ὡς μετόχιον, ἂν καὶ τοῦτο ἀπεξενώθη μετὰ ταῦτα, ὡς καὶ αἱ λουταὶ αὐτῆς πρόσοδοι.

§. 6. Ὅτι δὲ ἡ Ἰψηλαντικὴ αὕτη ἀνακαινίσιν σκοπὸν εἶχε καθ' αὐτὸ, ἵνα τὸ ἱερὸν τοῦτο καταγώγιον χρηματίσῃ, ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, κατοικητήριο Μουσῶν, καὶ διδασκῆριον οὐκασιμῶς, κηρύττει τοῦτο τρανώτατα ἢ ἔκτοτε διαίρεσις τῶν οἰκημάτων, ἂν καὶ αἱ τότε περιστάσεις δὲν συνῆχθησαν εὐθὺς τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ τὴν πληρωσιν. Ἀλλ' ἔμελλε τέλος πάντων νὰ πληρωθῇ καὶ αὐτὸς, καὶ ἰδοῦ.

§. 7. Μόλις ἀνέβη ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον, κατὰ τὸ 1830 ἔτος, ὁ ἀπὸ Σιναιῶν μουσοτραφῆς καὶ περιδοξος

Πατριάρχης, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ ὁ Α΄. καὶ ἐν τῷ ἄμα, ἄνδρες φιλομαθεῖς καὶ φιλόκαλοι, ἐκ τῶν ἐπισήμων τοῦ γένους τόσον τῶν Ἀρχόντων καὶ Εὐγενῶν, ὅσον καὶ τοῦ συλλόγου τῶν Ἐμπόρων, παρουσιάζονται ἐνώπιον τῆς Παναγιότητος αὐτοῦ, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἁγίας Συνόδου, καὶ προβάλλουσι τῆς ἐρᾶς ταύτης Μονῆς τὴν μεταβολὴν καὶ σύστασιν εἰς κοινὴν τοῦ γένους Σχολήν. Ὁ δὲ, εὐμενῶς ἀδεξάμενος τὸν ζῆλον αὐτῶν, ἐμφυχόει αὐτοὺς ἔτι μᾶλλον. εἰς τὴν τοῦ προβληθέντος ταχεῖαν ἐκτέλεσιν. Καὶ ἀμέσως, ἢ εἰς τὸν προκείμενον σκοπὸν ἀπαιτουμένη μετασκευὴ καὶ ἐπιδιόρθωσις γίνεται· τὰ χρειώδη προμηθεύονται· οἱ ἀναγκαῖοι διδάσκαλοι διορίζονται· καὶ οἱ παῖδες τῶν ὁμογενῶν ἤρχισαν ἔκτοτε νὰ συβρέωσι πρὸς μαθήτευσιν, συνεισφέροντες ἕκαστος αὐτῶν, ὅσοι εἶχον τὸν τρόπον, καὶ τὸν ἀνάλογον ἔρανον, εἰς ἀπάντησιν. τῆς δαπάνης.

§. 8. Τὸ πρᾶγμα διήρκεσεν οὕτω ὑπὲρ τὴν ἐπταετίαν· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν ὑποτρόφων Μαθητῶν ἐπερίσσευε καθ' ἡμέραν, ἢ δὲ ἀπαραίτητος δαπάνη, ὑπερβαίνουσα τὴν ποσότητα τῶν γινομένων συνεισφορῶν, ἔφερε πολλὴν τὴν ἀμνηνίαν, τὸ κοινωφελὲς τοῦτο Κατάστημα ἐκλονεῖτο εἰς πτώσιν· καὶ ἐξ ἄπαντος ἐντὸς ὀλίγου ἐμελλε νὰ καταργηθῆ, εἰὰ ἔλλειπε τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐμπορικὸν σῶμα τῶν ὁμογενῶν.

§. 9. Οἱ γενναῖοι λοιπὸν καὶ φιλόμουσοι οὗτοι ἄνδρες, ἀναλαβόντες τὸ τοιοῦτον Κατάστημα ὑπὸ τὴν ἑαυτῶν προστασίαν, οὐ μόνον τὴν ἐπαπειλουμένην αὐτοῦ πτώσιν ὑπέστηριξαν, καὶ εἰς τὴν εὐταίαν ἐνέργειαν διετήρησαν αὐτὸ μέχρι τοῦ νῦν, ἀλλὰ καὶ μετεβύθμισαν ἐπὶ τὸ κρεῖττον, καὶ ἐβελάτισαν εἰς πολλὰ.

Με πολυτελῆ καὶ ἀξιόλογα περᾶματα τῆς φυσικομα-

θηματικῆς τὸ ἐπιλότισαν τῶν Διδασκάλων τὸν ἀριθμὸν, καὶ τῶν Μαθητῶν τὰ εἶδη ἐπληύρισαν· Παράδοσαις εὐρυχωροτάτας καὶ ἀναπτυκτικωτέρας φιλοδόμησαν τοὺς παλαιώτερας ἀμπελίνας μετεφύτουν ἐκ νέου· καὶ πάντα τὰ πρὸς ὑπεριάν καὶ ζωόρκειαν τῶν ἐν τῷ Καταστήματι προμηθεύουσι δαψινοῦς· καθ' ἑκάστην, μετ' ἀδράς ὡς ἐπὶ τὸ κλειστόν ἐξ ἰδίων καταβολῶν. Διὸ καὶ τὸ βάρος γίνεται εἰς αὐτὰς τοσούτον ἐπιστητότερον, ὅσω μᾶλλον αὐξάνει τῶν μαθητῶν ὁ ἀριθμὸς, ἐκ τῶν ὑποίων ὑπότροφοι ὄντες οἱ πολλοί, εἰς πτωχόπαιδες, οὐδεμίαν ἔχουσι δύναμιν συνεισφορᾶς.

§. 10. Ταιχύτη εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ πρόοδος μέχρι τοῦ νῦν τοῦ ἐπιβλῆτος Φροντιστηρίου, καὶ ὑπὸ τοιούτων ἀνδρῶν ὑποστηρίχεται ἤδη καὶ προστατεύεται, καὶ ἐξωτερικῶς κυβερνᾶται.

Ὁ δὲ ἐσωτερικὸς αὐτοῦ διοργανισμὸς, πρὸς οἰκονομίαν, καὶ τάξιν, εἶναι ὁ ἐξῆς.

§. 11. Διευθυντής, ὑπὸ τῆς δωδεκαμελοῦς Ἐφορίας τεταγμένος, διοικεῖ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, κατὰ τὸ Διάταγμα τῶν κοινῶν Νόμων, ἔχων εἰς τοῦτο βοηθοὺς καὶ τοὺς ὑπαλλήλους αὐτοῦ συναδελφοὺς καὶ συνδιδασκάλους.

Παιδονόμοι δύο, ἀκολουθοῦσι παρὰ πάδας τοὺς Μαθητάς, καὶ κυτὸς καὶ ἡμέρας ἐπαγρυπνοῦσιν εἰς τὴν εὐτακτον καὶ σημαντὴν αὐτῶν διαγωγὴν.

Ἰππιδεῖδες ἐπιμελοῦνται τὴν καθαριότητα τῶν ἱματίων αὐτῶν καὶ τῶν οἰκημάτων, καὶ εὐτρεπίζουσιν ἐνὸς ἑκάστου τὴν στρωμνὴν.

Σαρύτης καὶ Ἰδρυρῆρος μετὰ καὶ τοῦ θυρωροῦ προσέχουσιν εἰς τὴν λοιπὴν τοῦ Καταστήματος καθύρσιν καὶ εὐκοσμίαν.

Ἐπιστάτης τῶν φανῶν τὸν τοὺς μακροὺς προδόμους τῶν δωματίων φωτίζόντων δι' ὅλης τῆς νυκτός, περιεργόμενος τὰ εἰρήματα, περὶ λύχνων ἀφᾶς, διανέμει τὸ ἔλαιον

εις ενος εκαστου τον λυχνον.

Οικονομος επι των εδιδυμων, και παντος ειδους αλλου χρειδους εις το καταστημα, προμηθευει τα δεοντα εν καιρω.

Αρτοποιος και Μάγειρος, με τους υπαλληλους αυτων, ετοιμαζουσι τα προς τροφη καθ' ημεραν.

Τραπεζοκόμος διατηρει του Εστιατηριου την ευπρεπειαν, και εϋθετει τα της τραπέζης.

Προ πάντων δε Ιερεύς και Λειτουργός του Κυρίου, εκτελων καθ' εκαστην τα της Ιερωσύνης ανελλιπως και κατα χρεος, ως εν Ιερῳ Καταστήματι, εϋλογει συνήθως και τα επι της τραπέζης εδίσμακτα. Εις δε την τράπεζαν ταύτην, ουδεμίαν άλλην εχουσι προς άλληλους διαφοραν. Μαθηται και Διδασκαλοι, ειμη την εκ του τοπου της καθεδρας αυτων τα δε λοιπα πάντα ειναι κοινά, και τα αυτα εις απαντας, απο του πρωτου Διδασκαλου, εως του εσχάτου των Μαθητων.

§. 12. Ε'πι κεραλης του Ἰστιατηριου, εις τον οψηλον, ιδρυμενου Αμβωνος, η Αναγνωστηριου, γινεται αναγνωσις επ' αυτου, δις της ημερας, υπο του ενδιατάκτου Μαθητου των λοιπων συνεσιόντων εν σιωπη μετα των Διδασκαλων. Και το μεν Σάββατον και την Κυριακήν αναγινώσκονται τα εις τα Ευαγγέλια και τους Αποστόλους Κυριακοδρομια του αιιδίμου Θεοτόκη τας δε λοιπας ημερας, βιβλία Ιστορικά.

§. 13. Τρις της ημερας εσθίουσιν οι Μαθηται επι της τραπέζης: το μεν πρόγευμα, αυτοι μονοι μετα των Παιδονομων και του Ιερωος, προ της ενάρξεως των μαθηματων γινόμενον το δε Γεύμα και το Δείπνον, μετα και των Διδασκαλων ομου. Και το μεν, γινεται ακριβως εν μεσημβρία: το δε Δείπνον, την ογδόην ωραν μετα μεσημβρίαν, η και βραδύτηρον κατα τον καιρον του ετους: Περι δε το Δειλιον, διδοται προστι εις τους Μαθητας επι ποδός και τεμάχιον ἄρτου.

§. 14. Η εις τας εργασιμους ημερας διατεταγμένη Προσειχη των Μαθητων ειναι, το μεν πρωι, ο συνήθης Εξάψαλμος, εις τον οποιον επισυνάπτεται και μικρά τις Ικετήριος Εύχη, δι' ης εξιτιουνται τον ανωθεν φωτισμον, προς επίδοσιν εις τα καλα μαθήματα.

Το δε Ισπέρκι μετα το Δείπνον, το Μικρον απόδειπνον εϋχης, εις το οποιον επισυνάπτεται παλιον ετέρα Ικετήριος Εύχη, υπέρ των αιιδίμων Κιτιόρων του Ιερου Φροντιστηριου, των φιλοκαλων Ε'φορων αυτου και Συνδρομητων, και πάντων των καθ' εκαστην κοπιόντων εν αυτω και διακονούντων.

Και αι δύο αυται Προσευχαι γινονται εν τῳ Ἰστιατηριῳ, οπου προκειμένης εικόνας του Μυστικου Δείπνου, και των τριων Ιεραρχων, ανάπτεται και λαμπάς ενώπιον αυτης.

§. 15. Τας δε ἑορτάς συνέρχονται πάντες οι του Φροντιστηριου εις της Θεοτόκου τον Νχον, ε'νω και αναγινώσκουσι και ψάλλουσι πῶσαν την υπο της Εκκλησίας διατεταγμένη ακολουθίαν αυτοι οι Μαθηται, τον του Ἰσπερινου, εσση και του Ὁρθρου, εως τελους της Λειτουργίας.

§. 16. Δύο καιροι ανέσεως διδοονται εις τους Μαθητάς, της εργασιμους ημερας, ο μεν, εϋθὺς μετα το Γεύμα, ο δε, μετα την παύσιν των μαθημάτων προς το Δειλιον. Τας δε ἑορτάς, συγχωρεῖται και τρίτος καιρος ανέσεως, αρ' ο' μετα την Λειτουργίαν προγευῶσιν.

§. 17. Τετράκις του ενιαυτου εξομολογουνται και μεταλαμβάνουσι οι Μαθηται των αγράντων Μυστηριων κατα χρεος: τα Χριστογένεια, το Πάσχα, την των Αγίων Αποστόλων πάνσεπτον ἑορτήν, και τον Δεκαπενταύγουστον. Εις δε του Χριστιανικου τούτου χρεους την εκπλήρωσιν προετοιμαζονται τολάχιστον μιαν εβδομάδα.

§. 18. Δις του ενιαυτου γινονται Διακοπαι των μαθημα-

των· ἡ μὲν εἰκοσαήμερος, ἀπὸ τοῦ Σαββάτου τοῦ Ααζάρου, μέχρι τοῦ Σαββάτου τοῦ Θωμᾶ· Ἡ δὲ τριακονθήμερος, ἀπὸ τῆς 16 τοῦ Ἰουλίου μηνός, ἕως τῆς 13 τοῦ Αὐγούστου.

§. 19. Νόμοι Ὄργανικοί, ὡς εἶρηται (§. 11), διατάσσουσι ταῦτα πάντα· καὶ Κανόνες Ποινικοὶ τὴν εὐταξίαν τῶν Μαθητῶν ἀρρῶντες, καὶ ἐξαιρέτως τὸ θρησκευτικόν, παιδεύουσιν αὐστηρῶς τὸν τούτων παραβάτην· Οἱ αὐτοὶ Νόμοι συγχωροῦσιν ἐλευθέραν τὴν εἰς τὸ Κατάστημα εἰσοδὸν εἰς Μαθητὰς ἀλλογενεῖς καὶ ἑτεροθρήσκους.

§. 20. Τελευταῖον, τὰ ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ τούτῳ διδασκόμενα μαθήματα κατὰ τὸ παρὸν ὑπὸ ἐξ Διδασκάλων εἶναι πρὸ πάντων ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσση, καθ' ὅλην τὴν ἑκτασὶν αὐτῆς καὶ φιλολογίαν, τόσον τῶν πεζογράφων, ὅσον καὶ τῶν ποιητῶν· Εἰς δὲ τὴν ἀπλὴν καὶ καθομιλουμένην ἡμῶν γλῶσσαν διδάσκειται, καθ' ὅσον ἀνήκει εἰς τὰς διαφόρους τάξεις τῶν Μαθητῶν, Ἱστορία Γεννικὴ, καὶ πρὸ πάντων ἡ τῆς Ἑλλάδος· Γεωγραφία, Μυθολογία, ἡ Ἱερὰ Ἱστορία, καὶ ἡ Κεκτήχσις τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως τῶν Χριστιανῶν· Ἐπι δὲ ἀριθμητικὴ, Γεωμετρία, Ἄλγεβρα, καὶ Φυσικὴ Πειραματικὴ, κατὰ τὴν πρόθεσιν καὶ τὰς δυνάμεις τῶν Μαθητῶν. Ἐὰν δὲ τινες αὐτῶν παρατείνωσιν ἐνταῦθα τὰς σπουδὰς των, παρεχόμενοι πρὸς τοῖς εἰρημένοισι καὶ Ρητορικῶν, Φιλοσοφίαν καὶ Θεολογίαν καθ' αὐτό.

Διδάσκεται ὡσαύτως ἡ Γαλλικὴ γλῶσση μετ' ὅλην τὴν ἀκρίβειαν αὐτῆς, ὑπὸ ἀνδρὸς Γάλλου μὲν τὸ γένος, εἰδήμονος δὲ κάλλιστα καὶ τῆς λαλουμένης ἡμῶν γλώσσης· Ὁ αὐτὸς ἐναργεί ἐν ταυτῷ καὶ τὰ τῆς Ἰατρικῆς, χρείας καλοῦσης· καὶ τὸ Κεκτήστημα εἶναι πάντοτε προμυθευμένον, τοῖς ἁπλοῦσιν ἀπὸ τὰ κοινότερα καὶ συνηθέστερα ἱατρικὰ, διὰ πᾶσαν ἐνδεχομένην περίστασιν.

Ἐπι πᾶσιν, ὁ τῆς Κελλιγραφίας Διδάσκαλος ἐπαγγέλλεται καὶ τὴν Ἰχνογραφίαν καὶ τὴν Ζωγραφικὴν.

§. 21. Αἱ διορισμέναι ὄραι πρὸς παράδεισιν μαθημάτων, τῶν μὲν καθ' ἡμέραν, τῶν δὲ ἡμέραν πρὸ ἡμέραν, τῶν δὲ καὶ ἀπὸ μίαν τὴν ἐβδομάδος, εἶναι τέσσαρες μὲν πρὸ μεσημέριος· ἀναλείπων, δύο δὲ καὶ ἐπέκεινα μετὰ μεσημέριαν.

§. 22. Ὁ τίλος τῶν κυρίων βιβρίων ἦτο, καὶ εἶναι πάντα, καὶ ἐισαζῶνται εἰς τὸ Κατάστημα καὶ ἄλλην τινὰ τῶν Ἑλληνικῶν γλωσσῶν, καὶ αὐτὴν ἐπι τὴν Τουρκικὴν, χρειαζομένων τοῖς ἁπλοῦσιν εἰς τὸ Κράτος τούτο· Ἀλλὰ, δι' ἐλλείψιν τῶν ἀπαιτούμενων μέσων, καὶ ὁ τοιοῦτος αὐτῶν ἐνδεσμός· πρὸς ἀπρακτῆ ματαιούμενος, καὶ τῶν δωμάτων ἰσὺς καταργουμένη ἀνεπισκεύαστα, ἄλλως ἀναγκαῖα ὄντα εἰς κατοικήσιν, πρὸς πλείονα εὐρυχωρίαν τῆς φοιτήσεως Ναυολαίης.

§. 23. Εἶν τῆς ἀθῶς ταύτης Ναυολαίης ἡ ὁμόθυρος καὶ ἐγαρδίας φωνή, ἡ εἰς τὰ ὄρα Κυρίου Σαβαῶθ καθ' ἑκάστην ὑφομένη, ἀκουσθεῖσα καὶ εἰς τὰ ὄρα τῶν φιλοκλίτων ὁμογενῶν, κινήσῃ τὰς καρδίας αὐτῶν εἰς ζῆλον φιλογενῆ, καὶ τὰς χεῖρας εἰς σύμπραξιν, ἐλπίζεται καὶ τῶν εἰσὶτι ἐλλειπόντων ἡ ἀναπλήρωσις, καὶ τοῦ Ἱεροῦ καὶ κινεσσοῦς ταύτου Κεκτητήματος βελτίωσις ἐντελεστέρα, καὶ σφιγνότερα διάρκεια, καὶ δαφνέστερος αὐτοῦ ὁ καρπός· Ἀλλῶς, τὸ τοσοῦτον βάρος, δυσβαστακτότερον γινόμενον ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, θέλει ἐξαντλήσει ὅψο ποτε τὰς δυνάμεις τῶν βασταζόντων αὐτό· καὶ ἐπομένως - - - ἀλλὰ μὴ γένοιτο!

